

забирала багато часу на її заповнення, але давала б можливість здійснити ретельний аналіз управлінських дій в подальшому.

Основні наслідки прорахунків в управлінні інноваційною стратегією підприємства є такими: втрата ринкових позицій підприємства за рахунок ефективних контрдій конкурентів; втрата довіри споживачів; втрата великих фінансових ресурсів підприємства; втрата часу на досягнення основних цілей підприємства (відтермінування на невизначений час); втрата кваліфікованих кадрів; втрата потенційних інвесторів та договорів з банками про можливе довготермінове кредитування; виникнення претензій від контрагентів через невиконання зобов'язань підприємством; втрата іміджу управлінського персоналу серед інших працівників підприємства та його акціонерів; втрата дивідендів акціонерами і бажання вийти з числа акціонерів підприємства тощо.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, ефективне управління за визначеними нами напрямками дасть змогу підприємству успішно реалізувати вибрану інноваційну стратегію навіть за несприятливих умов внутрішнього і зовнішнього середовища. Однак при цьому управління повинно здійснюватись високопрофесійно за усіма напрямками, а не лише за деякими. Процес управління реалізацією інноваційної стратегії підприємства поєднується з багатьма істотними небезпеками. Тільки за рахунок постійного і комплексного здійснення запобіжних заходів управлінський персонал зможе ефективно реалізувати інноваційну стратегію підприємства та максимізувати результат від цього процесу. Подальші дослідження стосуватимуться оптимізації управління реалізацією інноваційної стратегії підприємства.

1. Міщенко А.П. *Стратегічне управління: Навч. посібник.* – К., 2004. 2. Белашев В. *Реализация стратегических планов компании посредством системы сбалансированных показателей* // Український інвестиційний журнал "WELCOME". – 2004. – № 8. – С. 16–24. 3. Жукович І.А., Рижкова Ю.А. *Інноваційна діяльність в українській економіці. Сучасний стан та проблеми* // Статистика України. – 2005. – № 1. – С. 24–28. 4. *Статистичні дані до послання Президента України.* // Економіст. – 2004. – № 7. – С. 84–85. 5. *Інноваційна активність промислових підприємств України у 2004 році (Статистичні дані)* // Український інвестиційний журнал "WELCOME". – 2005. – № 2. – С. 35–38. 6. *Статистичні дані інтернет-сайту Державного комітету статистики України* // <http://www.ukrstat.gov.ua>.

УДК 339.188.4

А.П. Шот

Національний університет "Львівська політехніка"

СТРУКТУРИЗАЦІЯ ЛОГІСТИЧНИХ ВИТРАТ В ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЦІ

© Шот А.П., 2006

Розглянуто питання, пов'язані з управлінням логістичними витратами в електроенергетиці. Визначено умови структуризації та класифікації витрат за логістичними ознаками окремо для ланцюга поставок електроенергії і ланцюга ремонтної інфраструктури. Вказано на можливість використання придбання запасних частин на тендерних торгах як альтернатива традиційному постачанню запасних частин з централізованих складів енергетичної системи.

The questions connected to management by logistical expenses in electric power industry are considered. The conditions of structurization and classification of expenses by logistical attributes separately for a circuit of deliveries of the electric power and circuit of a repair infrastructure are determined. Is specified on an opportunity of use of purchase of spare parts on тендерних tenders as alternative to traditional deliveries of spare parts from the centralized structures of power system.

Постановка проблеми. Важливим чинником підвищення ефективності електроенергетичного виробництва є зниження собівартості продукції. Керівництво енергетичного підприємства основну

увагу зосереджує на зниженні виробничих витрат, особливо паливної складової, яка на генеруючих підприємствах сягає 80 %. Однак зниження виробничих витрат вимагає значних капітальних інвестицій для впровадження нової техніки, нових технологій, удосконалення організації виробництва електроенергії. Важливим резервом зниження собівартості енергетичної продукції за незмінних обсягів виробництва і капітальних інвестицій є оптимізація логістичних витрат.

На багатьох енергетичних підприємствах, які здійснюють пересилання і розподіл електроенергії та ремонтно-експлуатаційне обслуговування енергетичних підприємств, логістичні витрати становлять більше ніж 50 % витрат обігу.

Загальні логістичні витрати – це витрати на виконання логістичних операцій, а саме: транспортних, складських, маніпуляційних, інформаційно-управлінських тощо. Ці витрати якнайбільше “прив’язані” до матеріального потоку і призначені для забезпечення його просування від джерела сировини до кінцевого споживача.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика і тенденції розвитку логістичної концепції в сучасних умовах функціонування промислових підприємств і, зокрема, питання управління логістичними витратами досліджуються у багатьох наукових працях як вітчизняних – Крикавського Є.В., Окландера М., Чухрай Н.І., так і зарубіжних вчених – Крістофера, Пфоля, Коуля, Блейка [1, 2, 3, 4, 5, 6]. Однак логістична концепція в енергетичній сфері не достатньо висвітлюється як в Україні, так і за кордоном. Актуальність проблем управління логістичними витратами на промислових підприємствах, висока ефективність застосування логістичної концепції обумовила проведення наукових досліджень в напрямку пошуку можливостей зниження логістичних витрат на підприємствах електроенергетики.

Формулювання цілей статті. Мета цієї роботи полягає у тому, щоб визначити напрямки структуризації і класифікації логістичних витрат за логістичними операціями у ланцюгу поставок електроенергії і у ланцюгу поставок ремонтно-експлуатаційного обслуговування енергетичного обладнання з метою їх подальшої мінімізації.

Вклад основного матеріалу. Логістичні витрати включають витрати обігу і частину витрат виробництва і входять до складу загальних витрат операційної діяльності. Транспортні витрати є однією з основних статей логістичних витрат, і саме ці витрати задають просторовий вимір логістичним операціям, забезпечуючи розміщення палива, сировини і матеріалів там, де є відповідний попит. Загальні транспортні витрати включають:

- капітальні вкладення у шляхи, транспортний парк (відрахування на будівництво, реконструкцію, ремонт і утримання автомобільних шляхів, початкову вартість транспортних засобів (вартість придбання, суми, виплачені постачальникам за доставку, реєстраційні збори, державне мито, суми непрямих податків, витрати на страхування ризиків з доставки транспортних засобів);
- експлуатаційні витрати (витрати на експлуатацію транспортних засобів, вартість витраченого палива і мастильних матеріалів, витрати на заміну шин та акумуляторів, витрати на технічний огляд, заробітну плату із нарахуванням водіям, витрати на сплату податків, витрати на забезпечення місць стоянки автотранспорту, витрати на утримання транспортних засобів (витрати на технічне обслуговування і ремонти), амортизаційні відрахування;

- витрати на оренду транспортних засобів;

- адміністративні витрати.

Складські витрати забезпечують доступність запасів саме тоді, коли вимагає виробничий процес (часовий вимір), і включають:

- витрати на управління запасами (вартість придбання у постачальника, ввізне мито, непрямі податки, витрати на утримання запасів (вартість використання одиниці складської площі), витрати ризику (фізичне пошкодження, моральне старіння, витрати на страхування, витрати від псування цінностей);

- експлуатаційні витрати: витрати на експлуатацію складу – освітлення, опалення, водопостачання, зарплата з нарахуваннями комірникам; витрати на експлуатацію складського обладнання –

вартість електроенергії, мастильних матеріалів, зарплата складському персоналу; витрати на утримання складу та складського обладнання – технічне обслуговування, ремонт; амортизаційні відрахування;

- адміністративні витрати.

Собівартість маніпуляційних витрат включає витрати, пов'язані із міжцеховим пересуванням матеріалів, необхідних експлуатаційному персоналу для обслуговування обладнання, та запасних частин для ремонтів і технічного обслуговування.

Інші логістичні витрати включають витрати, що не увійшли до попередніх елементів витрат, а саме: витрати на виконання замовлення (витрати на зв'язок, обробку замовлень, інформаційне забезпечення, збирання і оброблення даних, контроль за станом запасів). Логістичні витрати становлять, як відомо, від декількох процентів (машинобудування) до декількох десятків процентів (сільське господарство, видобувна промисловість) від суми витрат операційної діяльності [1].

Управління логістичними витратами передбачає їх відокремлення від витрат операційної діяльності, дослідження їх рівня, структури і динаміки, регулювання співвідношення видів витрат і забезпечення оптимального рівня загальних витрат. Актуалізації проблеми управління логістичними витратами сприяють тенденції відносного росту значущості логістики: затрати, пов'язані із транспортуванням, складуванням та іншими логістичними операціями, досягає 10–45 % у вартості продукції, яка поступає до кінцевого споживача, а 95–98 % часу перебування матеріалів на підприємстві припадає на виконання вантажних і транспортно-складських робіт. У сучасній теорії логістики існують різні підходи до структуризації логістичних витрат, а також методики їх розрахунку. Однак досі відсутні чіткі наукові рекомендації щодо механізмів їх обліку. Тому необхідно виділити складові логістичних витрат і сформувані відповідну інформаційну систему їх "відслідковування". Суть завдання полягає не у конструюванні необхідних даних, а у тому, щоб дані, які існують, були структуровані за потребами логістики. Управління логістичними витратами підприємства повинно включати: розробку класифікації логістичних витрат за логістичними функціями, формування механізму обліку і розподілення логістичних витрат в існуючій системі обліку підприємств, удосконалення існуючих методів оптимізації загальних логістичних витрат формування системи показників ефективності логістичних витрат [2].

На першому етапі управління логістичними витратами, враховуючи особливості енергетичного виробництва, доцільно класифікувати і структурувати логістичні витрати за логістичними ознаками окремо для ланцюга поставок електроенергії (від виробництва до споживання) (рис. 1) і ланцюга інфраструктури, а саме: ремонтно-експлуатаційного обслуговування енергопідприємств (рис. 2). Логіка такого підходу ґрунтується на тому, що і в ланцюгу поставок електроенергії, і в інфраструктурі задіяні енергопідприємства (члени енергоринку), які є окремими юридичними особами і мають самостійні баланси.

Необхідно також врахувати, що традиційно бухгалтерська практика не проводить розрахунків логістичних витрат, оскільки узагальнює витрати не за видами діяльності, а на нормативній основі за ПСБО. З метою управління загальними логістичними витратами доцільно організувати дослідження в різних аспектах – за операціями, за центрами витрат (підрозділами логістичної інфраструктури – транспортним, складським господарством, виробничими цехами). Така інформація уможливить всебічно аналізувати рівень логістичних витрат та їх відповідність встановленим нормам. Класифікація логістичних витрат за операціями, що показана на рис. 1 і 2, передбачає умовний поділ логістичних витрат на три групи:

1. Витрати транспортування вхідних матеріальних потоків, їх вантажопереробка, складування і утримання.
2. Витрати міжцехового пересування палива та ремонтно-експлуатаційних матеріалів, їх складування і утримання.
3. Витрати обслуговування, що виникають під час пересилання електроенергії до споживачів та під час гарантійного обслуговування від ремонтного обладнання.

Рис. 1. Класифікація логістичних витрат у ланцюзі поставок електроенергії за логістичними операціями

Джерело: власна розробка.

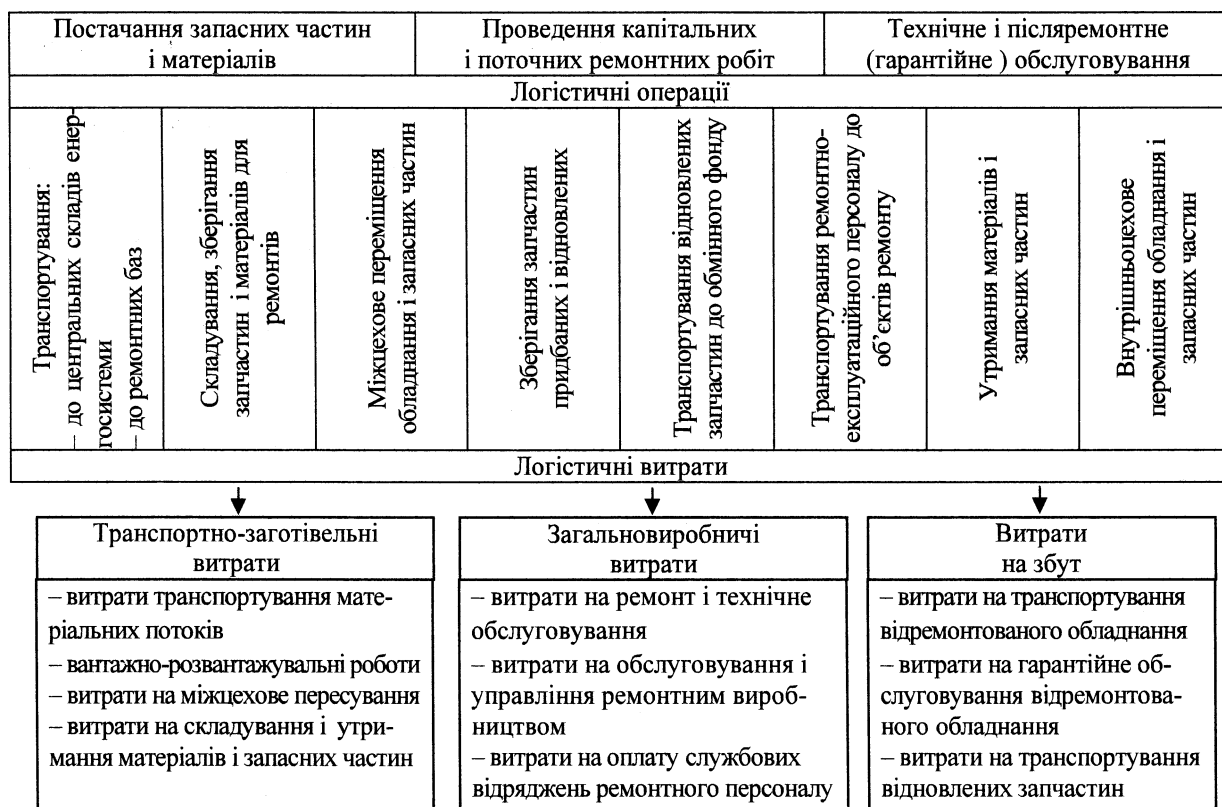

Рис. 2. Класифікація та умовний поділ логістичних витрат для ланцюга поставок ремонтно-експлуатаційного обслуговування

Джерело: власна розробка.

На другому етапі управління логістичними витратами доцільно сформувати механізм обліку та розподілу цих витрат, який дасть можливість управлінському персоналу підприємства встановити порядок віднесення логістичних витрат на витрати операційної діяльності. Умовна структуризація логістичних витрат за логістичними операціями, а також діючі стандарти бухгалтерського обліку уможливають встановити орієнтовний порядок включення цих витрат до витрат операційної діяльності підприємства. Механізм розподілу логістичних витрат показано на рис. 1 і 2.

На третьому етапі формується система показників ефективності логістичних витрат. У цій системі повинні враховуватись такі вимоги: актуальність, однозначність інтерпретації, точність, орієнтація на основні цілі логістики. Джерелом інформації, необхідної для визначення показників ефективності логістичних витрат, є фінансова звітність (форма № 2) та встановлені розрахунковим шляхом показники логістичних витрат за логістичними операціями.

Недостатньо досліджено питання формування конкретних функцій управління ефективністю загальних логістичних витрат з точки зору досягнення їх оптимального рівня для кожного окремого підприємства, оскільки витрати, що знижуються в одній галузі, збільшуються в іншій. Наприклад, скорочення складських витрат призводить до зростання частоти поставок і, як наслідок, збільшення транспортних витрат, вартості експрес-поставок. Оптимальним логістичним рішенням вважається те рішення, за якого загальні логістичні витрати мають найбільш вигідне (мінімально можливе) значення у вартісному виразі [2].

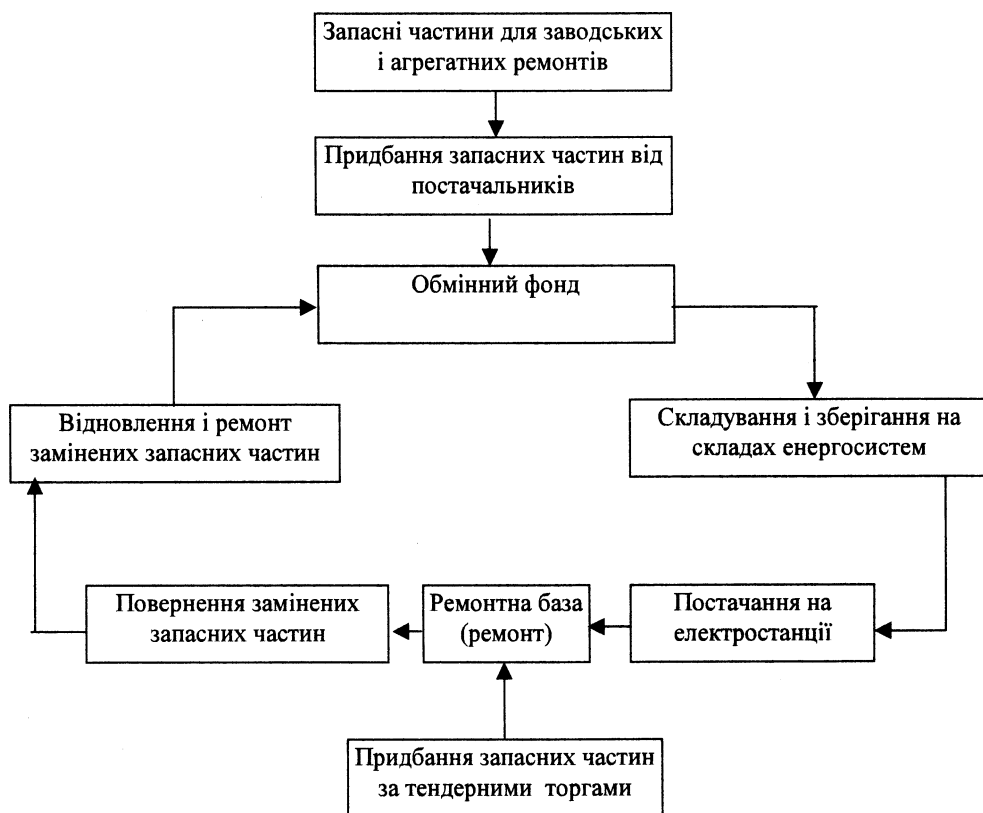

Рис. 3. Ланцюг поставок в ремонтному обслуговуванні електроенергетичних підприємств

Одним з можливих підходів до визначення і аналізу центрів виникнення логістичних витрат і можливостей їх мінімізації є аналіз ланцюга поставок в ремонтному обслуговуванні електроенергетичних підприємств. Ланцюг поставки (рис. 3) ілюструє варіанти придбання і постачання запасних частин, необхідних для проведення заводського, агрегатного ремонту через обмінний фонд, або безпосередньо на ремонтну базу від постачальника, що переміг на тендерних торгах. Найвагомішими витратами інфраструктури електроенергетичних підприємств і водночас найважливішою частиною логістичних витрат є транспортні, маніпуляційні і витрати складування.

Придбання запасних частин на основі тендерних торгів як альтернатива традиційному постачанню запасних частин із централізованих складів енергосистеми знижує витрати капіталу; витрати на утримання на складі, витрати на обслуговування; маніпуляційні витрати на переміщення запасних частин зі складу до місця ремонту.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дослідження ланцюга поставок в електроенергетиці показує, що управління логістичними витратами вимагає врахування специфіки виробничих процесів енергетичних підприємств, а відтак структурувати і класифікувати логістичні витрати необхідно окремо для ланцюга поставок електроенергії і ланцюга поставок ремонтно-експлуатаційного обслуговування (за логістичними операціями).

Виокремлення елементів ланцюга поставок у ремонтному обслуговуванні електроенергетичних підприємств та їх ідентифікація дають змогу чітко окреслити центри виникнення логістичних витрат під час ремонту енергетичного обладнання. Це, своєю чергою, забезпечить достовірнішу оцінку та аналіз причин виникнення логістичних витрат та відповідні напрямки їх мінімізації.

1. Крикавський Є.В. *Логістика. Основи теорії: Підручник.* – Львів, 2004. 2. Окландер М. *Концепція промислової логістики // Економіка України.* – 1992. – № 10. 3. Кристофер М. *Логістика и управление цепочками поставок / Под общ ред. В.С. Лукинського.* – СПб., 2004. 4. Pfohl H. *Ch. Systemy logistyczne. Biblioteka Logistyka.* – Poznań, 1998. 5. Coyle J., Bardi E., Langley C. *Zarządzanie logistyczne.* – Warszawa, 2002. 6. Blaik P. *Logistyka.* – Warszawa, 1999.

УДК 338.45

Н.В. Шуляр

Національний університет “Львівська політехніка”

ВИТРАТИ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

© Шуляр Н.В., 2006

Розвинуто методичний підхід до оцінювання та оптимізації витрат на забезпечення якості продукції на засадах системи показників оцінювання, яка враховує умови достатнього та необхідного рівня якості продукції на підприємстві. Досліджено та окреслено коло проблем, які супроводжують процес фінансування системи забезпечення якості продукції промислового підприємства.

Has received of further development the methodical approach to estimation and optimization of the consumptions on quality assurance of commodity on the basis of a system of indexes of estimation, which one allows for conditions of sufficiency and necessity of a quality level of commodity on firm. The circle of problems is intended, which one accompany with process of financing of a system of quality assurance of firm.

Постановка проблеми. Сучасні методи маркетинг-менеджменту здебільшого здатні забезпечити збут нової продукції підприємств, однак, і це визнається більшістю фахівців у даній галузі, лише у короткотривалому періоді. Далі споживач зробить свій вибір на користь тієї чи іншої продукції (виробника) лише у тому випадку, якщо досвід першої закупівлі свідчить про відповідну якість продукції. Як приклад, може бути згадана практика багатьох виробників в Україні під різноманітними торговельними марками. Загальновідомо, що з часом виробники намагаються зекономити на якості, заручитися короткостроковим попитом з метою досягнення окупності проектів з виробництва, однак не дбають при цьому про перспективу марки. Така тактика (наслідки не дають змоги назвати її стратегією) виправдана лише у разі, коли заздалегідь стає реальністю занепад або ж депопуляризація торговельної марки з об'єктивних ринкових конкурентних причин.